

Lajos Iván * Pécs 1906 feb. 3

elszánt: 1946 Jun. 17

"Germanyschanas"

ny. Trim 1939 aug. 27
VI. (8:4)

A NAP VISSZHANGJA

Napkelet 1939 - Sep.

Lajos Iván németellenes pamfletje a külföldi sajtó reflektorfényében

(Lajos Iván) hirhede könyve körül, amely «Németország háborús esélyei a német szakirodalom tükrében» címet viseli, az események lezajlottak. A jobboldali sajtóban a könyv szerzője megkapta már azt a politikai kritikát, amelyet megérdemelt. A parlamentben is lezajlott az a vita, amelyet az ellenzék támasztott. A miniszterelnök nyilatkozott a kérdéssel. Sőt a külügyminiszternek az az emlékeztető nyilatkozata, amelyben Németország ellen megindított szuttogó propaganda ellen foglalt élesen állást, nagyrésztben Lajos Iván könyvére volt vonatkozatható. Nyugodtan meg lehet állapítani, kevés olyan írásmű jelent meg Magyarországon, amelynek akkora visszhangja lett volna s amelynek politikai következményei is oly súlyosaknak mutatkoztak volna, mint éppen Lajos Iváné. A végső szót és a végső ítéletet a könyvről az a végzés hozta meg, amely a könyv elkobzását rendelte el.

Felesleges volna talán ezután Lajos Iván könyvéről írni. Mégsem felesleges. Nem felesleges pedig azért, mert a könyv nem régen megjelent angol fordításban és aki nem jutott hozzá eredetiben még akkor, amikor lehetett, ha tud angolul, elolvashatja ma fordításban. Ezenkívül még mindig aktualitást ad a könyvnek az a körülmény, hogy most már a külföldi visszhangját jobban meg lehet ítélni. Az eredeti magyar kiadás megjelenése után külföldről csak propagandaizű visszhang érkezett. Az angol fordítás megjelenése óta azonban már itt-ott komoly észrevételeket is lehet hallani külföldi körökből. Nem beszélünk ezúttal arról a válaszról, amelyet magyar nyelven Berlinben adtak ki s amelyben pontról pontra cáfolják Lajos Iván németellenes propagandájának anyagát. Szóvátesszük ellenben az olyan megjegyzést, amely külföldön a könyv valódi tartalmát és értékét illetően jelent meg olyan körök részéről, amelyek németbarátsággal nem gyanúsíthatók.

A Le Temps egyik számában olvashattuk például a következő megállapítást róla:

«Ez a munka, amely a német forrásmunkákra támaszkodik, tényekben és számokban bizonyítja, hogy a német birodalomnak kevesebb esélye van ma egy háború megnyerésére, mint 25 évvel ezelőtt. A tétel lehet hogy igaz, de ha a könyv alkalmas is arra,

kban

Iván szol-
zt el-
dolog
tonai
sított
olffal
cheni
arra,
ancián-
pután
adta
na fel
ik az
lynél
sekre
nép-
kosan
s mit
en az
mmel
helyet
világ-

szol-
zággal
resni.
varáz-
a azt,
jövő-
ye is,
esebb
iszító,
tevé-
tel —
ik egy
i ború
térén,
ontok

Lajos Iván * Pécs 1906 feb. 8

elcsúsz: 1946 Jun. 17

"Germanyscharas"

ny Trim 1939 aug 27

VI. (8:4)

2

hogy a németbarát magyarok szemeit felnyissa, más országokban veszedelmes optimizmus keletkezését mozdíthatja elő.»

Mit jelent ez más szóval? Jelenti ez azt, hogy Lajos Iván könyve nagyon jó szolgálatot tesz Angliában is. Mégpedig jó szolgálatot tesz abban az értelemben, hogy az az angol, aki azt elolvassa, abba a hitbe ringathatja bele magát, hogy könnyű dolog Németországgal végezni. A német birodalom gazdasági és katonai ereje olyan gyenge, hogy egyenesen érthetetlen, miért tanúsított Chamberlain a mult év őszén engedekenységet Hitler Adolffal szemben? Miért volt szükség arra a politikára, amely a müncheni egyezményhez vezetett el? Alkalmas ez a propagandamunka arra, hogy igazolja Chamberlainnak azt a politikáját, amellyel garanciákat nyújtott egyes államoknak s amely garancia miatt holnapután már háborúba keveredhetik Németországgal? Miért nem adta volna Chamberlain a garanciákat és miért nem idézte volna fel ezen az úton azt a veszedelmet, hogy Anglia belebonyolódik az európai kontinensen esetleg kitörő olyan háborúba, amelynél érdekei közvetlenül nincsenek veszélyeztetve? A kérdésekre hiánytalan és pontos választ ad Lajos Iván, amikor az angol néppel elhitetheti, hogy Chamberlain mindent helyesen és okosan tett, mert hiszen a német birodalom katonai erejétől nincs mit tartania. Holtbizonyos, hogy ezzel a gyöngye állammal szemben az angol fegyver kivívja a végső győzelmet és ezzel a győzelemmel elintézi a nemzetközi problémáknak egész sorozatát, amelyet Németországnak, mint egyenrangú félnek a megjelenése a világhatalmak előtt idézett fel.

Ez a könyv Magyarországon állítólag azt a célt akarta szolgálni, hogy jobb belátásra bírja azokat, akik Németországgal karöltve akarják a trianoni igazságtalanság jóvátételét keresni. Ime, milyen egyszerű cél. Mennyire könnyen érthető és magyarázható egy magyar embernél, aki meggyőződésből védeni akarja azt, ami mindnyájunknak a legszentebb: a haza biztonságát és jövőjét. De mennyire megváltozik még a megértő ember véleménye is, mihelyt arról értesül, hogy ez a munka a legközönségesebb háborúra uszító propaganda eszközévé vált. Háborúra uszító, munkává vált egy olyan birodalommal szemben, amelynek tevékeny közreműködésével — egyedül ezzel és kizárólag ezáltal — szereztek vissza már eddig is Trianonban elveszített területünk egy jelentékeny részét. Háborúra uszító munkává vált egy olyan birodalommal szemben, amellyel együtt harcoltunk a világháború alatt s amellyel együtt maradtunk alul — nem a csataterén, hanem abban az aljas propagandában, amelyet a belső frontok

összeomlasztására indítottak. Háborúra uszít Lajos Iván Angliában az ellen a birodalom ellen, amellyel Magyarország a legszorosabb barátságban áll. Ez az egyszerű tény. Ha most visszagondolunk arra, hogy akadtak lapok, amelyek széles mellel álltak ki Lajos Iván mellé és amelyek ráadásul még Lajos Iván nyilatkozatait is közölték, hogy fércmunkájának nagyobb nyomatékot adjanak, akkor joggal tehetjük fel a kérdést, vajjon van-e még ma olyan magyar ember, aki Lajos Iván vétkes ballépésének egész súlyát ne érezné át?

Nem lehet ugyanis arra hivatkozni, hogy Lajos Iván nem tehet arról, milyen hatást vált ki munkája Magyarországon és milyen hatást vált ki Angliában. Nem hivatkozhat erre egyszerűen azért, mert az ő munkáját az ő engedélyével és tudtával fordították le angolra. Hogy mi van a könyvében, azt neki kellett a legjobban tudni. Hogy milyen hatással van az olvasóra, azt legjobban neki kellett éreznie, hiszen a cél, amelyet munkája megírásában követett, előtte egy pillanatra sem homályosult el. Amikor hozzájárult könyvecskéjének angolnyelvű kiadásához, tudnia kellett a való igazságot, hogy ezáltal egy magyar ember uszít háborúra egy velünk barátságos állam ellen. Ezekután csak egyet kérdezzünk, milyen büntetést érdemel az az eltévelyedés, amely több mint vétek — súlyos hiba volt? Sőt az európai helyzet mai megvilágításában: ostobaság.

Drót

A MŰVÉSzt NEM VÉDI SENKI

Egyik komolytáknak tartott és szélsőségesnek nem mondható napilapunkban kiabált az egyhasábos cikk élén a következő cím: «Felakasztotta magát egy költő». (A «költő» idézőjel nélkül írva.) Megvan bennem a tisztelet a nyomtatott betű hitele iránt és éppen ezért az első pillanatban érthető megdöbbenéssel fogtam hozzá a közlemény elolvasásához, közben nagy hirtelen végig villantak előttem költőismerőseim. Vajjon, melyikük lehetett?! Rövidesen megjöszöd-

tem azonban, hogy egy — háztartásbeli alkalmazott kétségtelesen sajnálatos öngyilkossági kísérletéről van szó. Az illető verseket is faragott — számszerint tizenkettőt — ezeket egy füzetbe másolta le és a rendőrségnek hagyományozta, hogy «értékeztsek és az érték járó honoráriumot fordítsák jótékony célra». Szóval: költő. Egyes rendőri riporterek hamar költővé avatnak valakit, aki leírt két sort, amelynek vége jól-rosszul összezseng. De ha csak ennyi lenne a baj! Az ok ugyanis még mélyebben és gyökeresebben ott rejtőzik abban a közfelfogásban, amelyet nálunk a költőkről